

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

УДК 378.636.4.096:159.9.072

DOI: 10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-5-14

Гузенко Віра Анатоліївна,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Національного університету «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна.
huzenko.v.a@op.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-2997-8542>

Тодорцева Юлія Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри психології та соціальної роботи
Національного університету «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна.
utodorceva@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4708-581X>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПСИХОЛОГАМ ТА ФАХІВЦЯМ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Знання з курсу «Психологічна діагностика» вельми необхідні як фахівцям спеціальності 231 «Соціальна робота», так і майбутнім фахівцям зі спеціальності 053 «Психологія», оскільки дану дисципліну представлено водночас як частину людської культури, як гуманітарну науку і як практичну діяльність. Знайомство майбутніх фахівців соціальної роботи (ФСР) та психологів з тестовими методиками, що активно використовує сучасна психологія, опанування здобувачами технікою проведення психодіагностичного дослідження, ознайомлення з етичними принципами професійної діяльності та основними етапами конструювання тесту, допоможуть розвинути в майбутніх фахівців соціономічного профілю знання та розуміння предметної області у поєднанні з розумінням професійної діяльності, вдосконалювати навички використання інформаційних та комунікаційних технологій, давати оцінку ефективності терапії в процесі та по її завершенні. Психологічна діагностика – це галузь психологічної науки, яка займається розробкою теорії, принципів, технологій та інструментів фіксації, розпізнавання, оцінки та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості. Слід пам'ятати, що саме діагностика – це великий пласт

практичної діяльності, що закладає фундамент для потужних досліджень у соціономічній сфері. У контексті компетентнісного підходу, головною ідеєю якого є компетентнісно-орієнтована освіта, ми розуміємо створення сучасної моделі конкретної професії у підсвідомості здобувача. Тому актуальність дослідження зумовлено тим, що важливо розрізнити компетентності у викладанні психологічної діагностики як обов'язкової дисципліни для підготовки майбутніх ФСР та психологів. Саме від вектору формування цих компетентностей залежить самореалізація майбутніх фахівців в різноманітних галузях професійної діяльності.

Сутність компетентнісного підходу в системі сучасної вищої освіти висвітлено у публікаціях вітчизняних авторів К. Аймедова, С. Стрельбицької, О. Часнікової, І. Хом'юк та інших. Важливість вивчення психологічної діагностики як дисципліни та методи її викладання розкрито у працях Л. Бурлачука, Т. Бушуєвої та інших вчених. Однак проблематика компетентнісного підходу, відсутність єдиної концепції у його розумінні з боку багатьох науковців, а також незначна кількість публікацій в обраному нами напрямку, зумовила актуальність нашого дослідження. Таким чином, головною метою статті стало теоретичне обґрунтування сутності компетентнісного підходу у викладанні психологічної діагностики майбутнім психологам та фахівцям соціальної роботи.

Нова парадигма вищої освіти СВЕ (Competence-based education), відповідно до принципів Болонського процесу основана на формуванні у здобувачів певних компетенцій та діагностуванні рівня компетентностей випускників ЗВО як результату вищої освіти (Хом'юк, 2012). Крім знань, умінь і навичок здобувачів у межах конкретної спеціальності, дуже важливо формування у них особистісних якостей: інтелекту, адаптивності, мотивації до продуктивної діяльності, наполегливості до поставлених завдань, культурних та етичних норм тощо. Відповідно до закону ВР України № 889-VIII від 10.12.2015 професійна компетентність визначається як здатність особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку. Очевидно, що компетентність випускника ЗВО, який має вищу освіту певного ступеня, може виражатись в його готовності до ефективної діяльності з урахуванням її соціальної значущості та ризиків.

В ОП спеціальності 231 «Соціальна робота» першого бакалаврського рівня дисципліну «Діагностика в соціальній роботі» представлено відповідним переліком загальнопрофесійних та спеціальних компетентностей. В ОП спеціальності 053 «Психологія» навчальна дисципліна професійної підготовки має назву «Психологічна діагностика» і також містить в своєму арсеналі загальні та спеціальні

компетентності. Потрібно зазначити, що професії психолога та ФСР належать відповідно класифікації Є. Клімова до професій типу «людина-людина», тому успішність їхньої професійної діяльності багато в чому залежить від особливостей розвитку особистості.

Т. Браніцька вважає, що для майбутніх фахівців соціальної роботи більш важливі громадські контакти, в спілкуванні вони здебільшого динамічні і експресивні, відрізняються критичністю мислення, терпимістю до неясності, спрямованістю на владу. Майбутні психологи, навпаки, в спілкуванні більш щирі та емоційні, відрізняються схильністю до емпатії, поєднанням прямолінійності та тактовності. Проте цінності та мотив вибору професії у майбутніх ФСР та психологів співзвучні – це активне життя, постійний розвиток і творчість, прагнення до самовдосконалення й самореалізації (Браніцька, 2012).

Варто наголосити на тих загальних компетентностях, які притаманні і психологам, і ФСР у процесі викладання психологічної діагностики здобувачам. До них відносяться: знання та розпізнавання предметної області та професійної діяльності, а також навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. Однак цілком зрозуміло, що різні напрямки спеціальностей вимагають різних, здебільшого спеціальних компетенцій, що відрізняє викладання психологічної діагностики майбутнім ФСР від викладання цієї ж ОК майбутнім психологам. Таким чином, зосередимось на цих відмінностях більш детально.

У процесі підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи протягом опанування ними дисципліни «Діагностика в соціальній роботі», ми робимо акцент на ретельне ознайомлення здобувачів з різними галузями психологічної діагностики, оскільки це сприятиме їх визначенню щодо використання та добору методик у соціальній роботі з різними категоріями населення. На нашу думку, під час постановки завдань психодіагностичного дослідження, ФСР частіше стикаються з ситуацією клієнта. Вони постають більше спеціалістами, які маючи на руках діагноз, здійснюють роботу щодо його втілення в життя та втручаються в ситуацію досліджуваного. Адже фахівці соціальної роботи відносяться до спеціалістів-непсихологів, які є користувачами психодіагностичних методик та мають бути обізнані з тими тестами, що не потребують спеціальних знань при інтерпретації результатів. Крім того, вони зобов'язані згідно загальних етичних принципів психодіагностичного дослідження, проконсультуватись з психологами щодо конкретизації методик для виконання поставлених завдань. Якщо у здобувачів буде сформовано вміння добору психодіагностичних методик залежно від діагностичного випадку, це сприятиме їхній ефективній взаємодії з різними соціальними групами у професійному просторі, дозволить розробляти та реалізовувати соціальні проекти і програми.

Також впродовж викладання ОК «Діагностика в соціальній роботі» нами використовується метод «case study», коли ми пропонуємо

студентам виявити проблемні зони в контексті запропонованої ситуації та самостійно підібрати психодіагностичний інструментарій, що підтвердить логічність та обґрунтованість дій ФСР. Для обговорення здобувачам пропонуються кейси двох напрямків: діагностика в соціальній роботі з сім'ями та діагностика в соціальній роботі в межах професійного консультування.

Крім вище зазначеного, курс може супроводжуватись навчальною практикою у вигляді виїзних занять здобувачів у соціальні організації, де вони мають можливість не тільки спостерігати за трудовими процесами, але й закріплювати професійні вміння і навички проведення психодіагностичного дослідження, уточнення певних даних, аналізу ситуації, оформлення документації тощо.

Отже, основними пріоритетами викладання курсу «Діагностика в соціальній роботі» для майбутніх фахівців за спеціальністю 231 «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня підготовки вважаємо: формування навичок роботи з психодіагностичними методиками різних напрямків та різної складності; аналіз особливостей проведення психодіагностичного обстеження в соціальній роботі з сім'ями та в межах профконсультування; використання відповідних наукових досліджень та застосовування дослідницьких професійних навичок у ході надання соціальної допомоги; використання кількісних та якісних показників для коригування плану роботи відповідно до результатів оцінки.

Компетентнісний підхід вимагає орієнтувати викладання на те, що буде потрібно здобувачеві у майбутній професійній діяльності. Тому у формуванні програми для майбутніх фахівців-психологів ми орієнтуємось на професійні компетентності, які необхідні для виконання трудових функцій відповідно до професійних стандартів.

Наразі існує два професійних стандарти з практичної психології: «Практичний психолог (соціальна сфера)» та «Практичний психолог закладу освіти». Обидва стандарти передбачають знання з психологічної діагностики. Так, у професійному стандарті «Практичний психолог закладу освіти» (2020) виділена окрема трудова функція – здійснення психологічної діагностики. У професійному стандарті «Практичний психолог (соціальна сфера)» (2021) виділені такі трудові функції: організація та надання психологічної допомоги особам різних вікових та соціальних груп серед осіб, які звертаються за психологічною допомогою; моніторинг, оцінка ефективності виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (програми психологічного супроводу особи). Окремо слід відзначити таку професійну компетентність, як здатність використовувати нові розробки та методики діагностики, психокорекційної, психолого-профілактичної та психотерапевтичної роботи та створювати авторські розробки, методики відповідно до особливостей осіб, з якими проводиться робота. Виконання зазначених трудових функцій неможливо без психологічної діагностики та знань

основ психометрики. Є очевидним, що для ефективною реалізації професійних функцій при вивченні дисципліни «Психологічна діагностика» необхідно формувати у здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія» (відповідно до освітнього стандарту) такі спеціальні компетентності, як: здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій; здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження; здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Відповідно до наведеного вище, процес викладання психологічної діагностики для здобувачів спеціальності «Психологія» ми умовно поділили на теоретичну та практичну підготовку.

Теоретична підготовка містить знання предметної області психодіагностики, знання про психодіагностичний процес та етику проведення психологічного обстеження, вимоги до методик та їх користувачів, психометричні основи психодіагностики та різні способи аналізу емпіричних даних.

Практичну підготовку ми умовно розділили на три частини: 1) опрацювання психодіагностичних методик різної складності та типу організації стимульного матеріалу; 2) напрацювання навичок відбору валідних та надійних психодіагностичних методик відповідно до запиту практики; 3) організація та проведення масового психологічного дослідження за допомогою психодіагностичних методик.

Перша частина необхідна для того, щоб здобувачі спеціальності «Психологія» навчилися застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, рефлексувати та критично оцінювати отримані результати, формулювати висновки, які виражаються у психологічному діагнозі. Для досягнення відповідного результату навчання здобувачі опановують використання методик різної форми та складності організації стимульного матеріалу, проведення, обробки та інтерпретації результатів. Робота з методикою складається з трьох кроків: 1) формування короткого «мануалу» методики; 2) самодіагностика; 3) діагностика трьох осіб з обов'язковим обговоренням результатів діагностики з респондентами. Перший крок, зокрема, дозволяє сформувати у здобувачів критерії для оцінки будь-яких, в тому числі нових, психодіагностичних засобів. Другий крок, дозволяє розібратися з сутністю психодіагностичного процесу та підготуватися до третього кроку. Цей крок має своїм завданням навчити здобувачів дотримуватися процедури психологічного обстеження, формулювати психологічну характеристику клієнта на основі інтерпретації отриманих результатів та готовність обговорити і пояснити йому результати діагностики.

Друга частина практичної підготовки майбутніх практичних психологів реалізовується за допомогою «case study». Здобувачам пропонується три групи кейсів підібраних за тематикою: «психологічна

діагностика в освіті», «психологічна діагностика сімейних відносин», «психологічна діагностика у сфері трудових відносин» що співвідноситься з прикладними сферами діяльності практичних психологів відповідно до професійних стандартів. Працюючи з кейсами здобувачі розширюють свої знання щодо різноманіття існуючих діагностичних методів, вчать формулювати власні способи вирішення практичних завдань та підбирати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій.

Третя частина, яка стосується організації та проведення масового психологічного дослідження повинна реалізовуватись за допомогою розрахунково-графічної роботи або курсової роботи. В ході виконання роботи здобувачі мають провести психологічне дослідження, в якому повинні вивчити прояв мінімум двох психологічних властивостей на вибірці, розділеній навпіл певною ознакою. Досліджувані властивості та соціально-демографічний блок дослідження мають відповідати науковим інтересам здобувачів. При написанні роботи здобувачі реалізують знання щодо правил формулювання мети дослідження, процесу організації та проведення дослідження, збору первинного матеріалу, використання описових статистик, кореляційного та порівняльного аналізу, отримані на лекційних та практичних заняттях. А також вчать робити розгорнутий кількісний та якісний аналіз, формують вміння формулювати висновки, оформлювати їх письмово й візуально та представляти для поінформованої аудиторії під час захисту.

Якщо здобувачі повною мірою виконують всі описані види робіт, вони демонструють високий рівень володіння програмними результатами навчання за ОП «Психологія» та ОП «Соціальна робота». Підсумовуючи можемо зазначити, що спеціальності «Психологія» та «Соціальна робота» є досить схожими, що проявляється у загальних компетентностях. Проте суттєві відмінності спостерігаються через спеціальні компетентності, що вимагає враховувати специфіку професійної діяльності у викладанні психологічної діагностики здобувачам описаних спеціальностей. І хоча види робіт, які пропонуються здобувачам можуть співпадати, їхня функціональна спрямованість не повинна виходити за межі майбутньої спеціальності. Перспективи досліджень у цьому напрямку вбачаємо у подальшій розробці методики викладання психологічної діагностики для здобувачів інших спеціальностей соціальної сфери та способів діагностики компетентностей, що формуються.

Список використаної літератури

1. Аймедов К. В., Стрельбицька С. М. Професійна мобільність майбутніх фахівців у процесі навчання у ВНЗ: компетентнісний підхід. *Наукові праці. Педагогіка*. 2014. Вип. 239. С. 49–52. **2. Часнікова О. В.** Компетентнісний підхід в освіті як основа її реформування. *Народна освіта*. 2014. №3 (24). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id

=2607. **3. Бурлачук Л. Ф.** Психодіагностика особистості: понятійний апарат та методи дослідження. *Психологія і суспільство*. 2014. №4. С. 85–103. **4. Бушуєва Т. В.** Очікування студентів та методичні особливості викладання психодіагностики у ВНЗ. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*. 2011. № 2. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/512>. **5. Бушуєва Т. В.** Діагностичне мислення психолога та його формування у системі професійної підготовки. *Психологічні перспективи*. 2012. Вип. 19. С. 58–67. **6. Хом'юк І. В.** Компетентнісний підхід як методологічна основа формування професійної мобільності інженерів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Збірник наукових праць*. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. С. 473–479. **7. Браніцька Т. Р.** Загальна характеристика фахівця соціономічної професії. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2012. №6. С. 25–28. **8. Стандарт** вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 565. **9. Професійний стандарт** «Практичний психолог закладу освіти». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 24.11.2020 р. № 2425. **10. Професійний стандарт** «Практичний психолог (соціальна сфера)». Затверджено та введено в дію наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 03.02.2021 р. № 211.

References

1. Aimerov, K. V., & Strelbytska, S. M. (2014). Profesiina mobilnist maibutnix fakhivtsiv u protsesi navchannia u VNZ: kompetentnisnyi pidkhid [Professional mobility of future specialists in the process of studying at university: a competency approach]. *Naukovi pratsi. Pedagogika – Scientific works. Pedagogics*, 239, 49-52 [in Ukrainian]. **2. Chasnikova, O. V.** (2014). Kompetentnisnyi pidkhid v osviti yak osnova yii reformuvannia [Competence approach in education as a basis for its reform]. *Narodna osvita – National education*, 3 (24). Retrieved from https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2607 [in Ukrainian]. **3. Burlachuk, L. F.** (2014). Psykhodiahnostyka osobystosti: poniatiinyi aparat ta metody doslidzhennia [Psychodiagnostics of personality: conceptual apparatus and research methods]. *Psykhologhiia i suspilstvo – Psychology and society*, 4, 85-103 [in Ukrainian]. **4. Bushuieva, T. V.** (2011). Ochikuvannia studentiv ta metodychni osoblyvosti vykladannia psykhodiahnostyky u VNZ [Expectations of students and methodological features of teaching psychodiagnostics in higher education]. *Ukrainskyi naukovyi zhurnal «Osvita rehionu» – Ukrainian scientific journal «Education of the region»*, 2. Retrieved from <https://social-science.uu.edu.ua/article/5123> [in Ukrainian]. **5. Bushuieva, T. V.** (2012).

Diahnostychnе myslennia psykhologa ta yoho formuvannia u systemi profesiinoi pidhotovky [Diagnostic thinking of a psychologist and its formation in the system of professional training]. *Psykhologichni perspektyvy – Psychological prospects*, 19, 58-67 [in Ukrainian]. **6. Khomiuk, I. V.** (2012). Kompetentnisnyi pidkhid yak metodolohichna osnova formuvannia profesiinoi mobilnosti inzheneriv [Competence approach as a methodological basis for the formation of professional mobility of engineers]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems.* (pp. 473-479). Kyiv-Vinnytsia: TOV firma «Planer» [in Ukrainian]. **7. Branitska, T. R.** (2012). Zahalna kharakterystyka fakhivtsia sotsionomichnoi profesii [General characteristics of the specialist of the socioeconomic profession]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnologii Universytetu «Ukraina» – Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University «Ukraine»*, 6, 25-28 [in Ukrainian]. **8. Standart** vyshchoi osvity Ukrainy iz haluzi znan 05 Sotsialni ta povedinkovi nauky, spetsialnosti 053 «Psykhologhiia». Zatverdzheno ta vvedeno v diu nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 24.04.2019 r. № 565 [Standard of higher education of Ukraine in the field of knowledge 05 Social and behavioral sciences, specialty 053 «Psychology». Approved and put into effect by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated April 24, 2019 № 565] [in Ukrainian]. **9. Profesiinyi standart** «Praktychnyi psykholog zakladu osvity». Zatverdzheno ta vvedeno v diu nakazom Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy vid 24.11.2020 r. № 2425 [Professional standard «Practical psychologist of an educational institution». Approved and put into effect by the order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine dated 24.11.2020 № 2425] [in Ukrainian]. **10. Profesiinyi standart** «Praktychnyi psykholog (sotsialna sfera)». Zatverdzheno ta vvedeno v diu nakazom Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy vid 03.02.2021 r. № 211 [Professional standard «Practical psychologist (social sphere)». Approved and put into effect by the order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine dated 03.02.2021 № 211] [in Ukrainian].

Гузенко В. А., Тодорцева Ю. В. Компетентнісний підхід у викладанні психологічної діагностики психологам та фахівцям соціальної роботи

У статті наведено досвід викладання психологічної діагностики здобувачам спеціальностей «Психологія» та «Соціальна робота» з орієнтацією на компетентнісний підхід. Психологічна діагностика являє собою широкий пласт наукової та практичної діяльності, що проявляється у певних вимогах до психодіагностичного інструментарію та до користувачів психодіагностичних методик (психологів та фахівців

суміжних професій), які необхідно враховувати при формуванні навчальних програм з цієї дисципліни. В свою чергу, ринок праці та особливості професійної діяльності диктують власні вимоги до компетентностей майбутніх фахівців. У статті розкрито сутність компетентного підходу, представлено результати порівняльного аналізу компетентностей обох спеціальностей, виділено схожі компетентності та відмінні. Через розкриття змісту професійної діяльності з опорою на професійні стандарти розставлено акценти, виділено пріоритети та описано відмінності викладання психологічної діагностики майбутнім фахівцям соціальної роботи та психологам. Авторами описано особливості використання різних методів викладання для здобувачів обох спеціальностей та результати навчання, яких вдається досягнути завдяки ним.

Ключові слова: компетентності, психологічна діагностика, психолог, фахівець соціальної роботи, результат навчання, трудові функції.

Гузенко В. А., Тодорцева Ю. В. Компетентностный подход в преподавании психологической диагностики психологам и специалистам социальной работы

В статье описан опыт преподавания психологической диагностики студентам специальностей «Психология» и «Социальная работа» с ориентацией на компетентностный подход. Психологическая диагностика представляет собой широкий пласт научной и практической деятельности, проявляющийся в определенных требованиях к психодиагностическому инструментарию и пользователям психодиагностических методик (психологов и специалистов смежных профессий), которые необходимо учитывать при формировании учебных программ по этой дисциплине. В свою очередь рынок труда и особенности профессиональной деятельности диктуют собственные требования к компетентностям будущих специалистов. В статье раскрыта сущность компетентностного подхода, представлены результаты сравнительного анализа компетентностей обеих специальностей, выделены их сходства и отличия. Благодаря раскрытию содержания профессиональной деятельности с опорой на профессиональные стандарты расставлены акценты, выделены приоритеты и описаны отличия преподавания психологической диагностики будущим специалистам социальной работы и психологам. Авторами описаны особенности использования различных методов преподавания для студентов обеих специальностей и результаты обучения, которые удастся достичь благодаря им.

Ключевые слова: компетентность, психологическая диагностика, психолог, специалист социальной работы, результат обучения, трудовые функции.

Huzenko V., Todortseva Y. Competency-Based Approach in Teaching Psychological Diagnostics to Psychologists and Social Work Specialists

The article describes the experience of teaching psychological diagnostics to students of the specialties «Psychology» and «Social work» with a focus on a competency-based approach. Psychological diagnostics is a wide layer of scientific and practical activity, manifested in certain requirements for psycho diagnostic tools and users of psycho diagnostic methods (psychologists and specialists in related professions), which must be taken into account when developing curriculum for this discipline. In turn, the labor market and the characteristics of professional activity dictate their own requirements for the competencies of future specialists. The article reveals the essence of the competency-based approach, presents the results of a comparative analysis of the competencies of both specialties, highlights their similarities and differences. Owing to the fact that disclosure of the content of professional activity based on professional standards, accents are placed, priorities are identified and the differences in teaching psychological diagnostics to future social work specialists and psychologists are described. The authors describe the features of using various teaching methods for students of both specialties and the learning outcomes that can be achieved thanks to them.

Key words: competence, psychological diagnostics, psychologist, social work specialist, learning outcomes, job functions.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2022 р.

Прийнято до друку 28.02.2022 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Корнещук В. В.